

DE STANDENMAATSCHAPPIJ

1) DE DRIE STANDEN

Een bisschop schets de ideale samenleving

"De menselijke wet onderscheidt naast de geestelijk stand nog twee andere standen. De edelman en de onvrijen worden niet geregeerd door eenzelfde wet. Zo zit 'Gods Stad' in elkaar, ze is één, verdeeld over drie standen. Deze drie orden leven samen en kunnen geen scheiding verdragen. De diensten van de ene maken het werk van de beide andere mogelijk. Om de beurt lever iedereen steun aan allen."

Adalbero van Laon, loflied op de regering van koning Robert, 1031

Welke standen kunnen we onderscheiden?

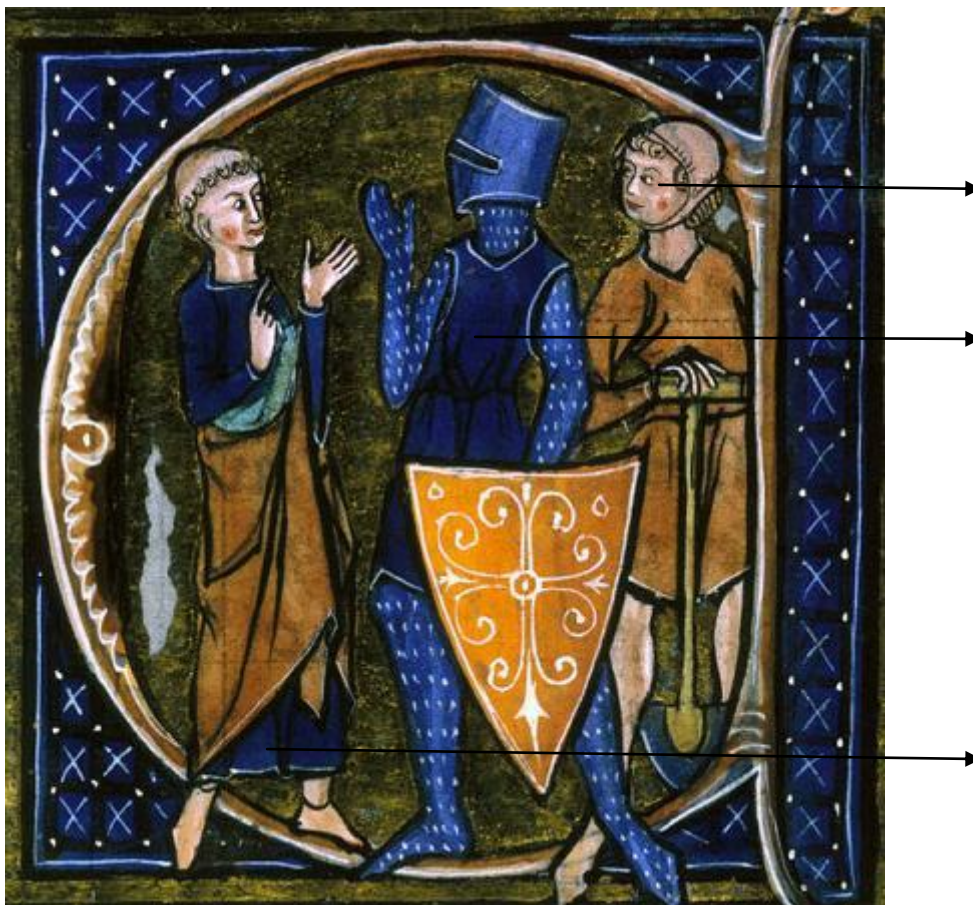
-
-
-

Tot welke stand de mensen behoorden, was hoofdzakelijk bepaald door hun **afkomst**. Opklimmen naar een hogere stand was niet mogelijk.

We bevinden ons hier op het domein van de samenleving.

A. INOEFENEN VAN DE STANDEN

Duid de drie standen aan op de prent

2) EERSTE STAND: CLERUS OF GEESTELIJKEN

"Het huis van Gods, dat men één waant, is in drie gedeeld. Hier op aarde bidden de enen, de anderen vechten en nog anderen werken; deze drie horen samen en verdragen het niet om verdeeld te zijn. Op het werk van de enen berust de activiteit van de twee anderen en allen laten de anderen van hun hulp genieten."

Bisschop Adalbaro van Laon, ca. 1030

Welke taak is weggelegd voor de Clerus?

.....

Welke kledij droeg de clericus?

.....

Welke attributen had de clericus?

.....

Welke activiteit beoefent deze geestelijke hier?

.....

Wat betekende dit voor hun positie in de maatschappij?

.....

De was de belangrijkste bisschop.

Verklaar waarom bisschoppen machtige lieden waren:

.....

.....

3)TWEEDE STAND: EDELLIEDEN OF ADEL

Van zijn oorsprong af was het mensdom in drie groepen verdeeld: de priesters, de krijgers en de boeren. De priesters moeten de krijgers dankbaar zijn, want zij bezorgen hun veiligheid en vrije tijd. Zij hebben ook verplichtingen tegenover de boeren, want die verschaffen hun voedsel. De boeren van hun kant worden door de gebeden van de priesters dichter bij God gebracht en door de wapens van de krijgers beschermd. In ruil daarvoor worden de krijgers door de boeren gevoed met de opbrengst van de velden en ontvangen ze hun steun door de inkomsten van de belastingen. Op die manier helpen de standen dus elkaar.

Uit een sermeon van bisschop Geert van Kamerrijk in 1036.

Welke taak was weggelegd voor de adel?

.....

Beschrijf wat er gebeurt op deze afbeelding:

.....
.....
.....

Beschrijf de kledij van de adel:

.....
.....
.....

Welke attributen had de adel?

.....
.....

4) DERDE STAND: BOEREN

"Het huis van Gods, dat men één waant, is in drie gedeeld. Hier op aarde bidden de enen, de anderen vechten en nog anderen werken; deze drie horen samen en verdragen het niet om verdeeld te zijn. Op het werk van de enen berust de activiteit van de twee anderen en allen laten de anderen van hun hulp genieten."

Bisschop Adalbaro van Laon, ca. 1030

Welke taak was voorbehouden voor de boeren?

.....

" Volgens het recht is het de boer slechts geoorloofd zwart of grijs te dragen. Versieringen mogen enkel op de zijkant van de kleding voorkomen. Rundslederen schoenen volstaan..."

Tekst uit de twaalfde eeuw

Beschrijf de kledij van de boeren:

.....

Je kon de boerenbevolking in drie groepen verdelen: de vrije boeren, de horigen en de lijfeigenen...

Vrije boeren bezaten een eigen boerderij, maar op steun of bescherming van een adellijk heer behoefden ze niet te rekenen...

Horigen waren boeren die voor een edelman werkten, die de eigenaar van de grond en de hoeve was. Horigen mochten zeker niet zo maar vertrekken; ze "hoorden" bij hun heer...

En tenslotte de lijfeigenen. Dat waren gewoon slaven! Hun heer kon met hen doen wat hij wilde...

Gelukkig verzette de kerk zich fel tegen deze vorm van slavernij en werden de lijfeigenen later horigen...

Welke attributen hadden de boeren?

.....

De boeren bestonden uit twee groepen; deboeren en deboeren. De tweede groep bestond nog eens uit twee groepen de en de

Waarin verschilden deze twee groepen van elkaar?

.....

.....

Wat gebeurde er met boeren die probeerden te vluchten?

.....

Horigen: laten en lijfeigenen

"Er waren twee soorten horigen: laten en lijfeigenen.

Laten waren afstammelingen van Romeinse of Germaanse vrije boeren die in de periode van het laat-Romeinse keizerrijk en van de volksverhuizingen bescherming hadden gezocht bij een lokale grootgrondbezitter. Daardoor waren ze gedeeltelijk onvrij geworden. Laten waren persoonlijk vrij, maar voor het grondgebruik vergoedden ze de heer met producten en met karweien. Deden ze afstand van de grond, dan werden ze weer vrij. In de tweede middeleeuwen werden de laten in vele streken volledig vrij.

De lijfeigenen stonden helemaal onderaan de sociale ladder. Het woord zegt het: zelfs over hun eigen lichaam waren ze niet de baas; hun heer had in alles het laatste woord:

Een lijfeigenen moest zijn heer vergoeden voor het gebruik van een stukje grond om zichzelf en zijn gezin in leven te houden. Hij betaalde daarvoor met producten van zijn boerderijtje en met karweien (werk voor de heer). Er wordt verteld dat sommige heren hun lijfeigenen 's nachts aan de slotgracht opstelden om de kikkers stil te houden, zodat de heren en dames ongestoord konden slapen.

Een lijfeigenen was een vast onderdeel van de grond van de heer. Als de lijfeigene toch probeerde te vluchten naar een andere boerderij, naar de stad of naar een ander land, kon de heer hem met geweld laten terughalen.

Een lijfeigene kon enkel trouwen als hij de toestemming had van zijn heer. Daarvoor moest hij fors betalen.

Als een lijfeigene overleed, gingen zijn hut, zijn vee en zijn werktuigen allemaal naar de heer. Die besliste over het lot van de kinderen. Later werd het regime iets minder: de heer behield een dodehandsrecht. Hij koos daarvoor uit de nagelaten bezittingen van de lijfeigene het beste deel. Wat overbleef, ging naar de kinderen van de overledene.

In de tweede middeleeuwen konden lijfeigenen zich vrijkopen door aan hun heer een grote som geld te betalen. Daarvoor moesten ze lang sparen. Andere heren gaven hun lijfeigenen zelf de vrijheid.

In de late middeleeuwen waren er alleen nog in achtergebleven gebieden echte lijfeigenen."

Naar D., Van den Auweele, Het leenheerlijk stelsel, 1996

SYNTHESE

Stand	Taken	Voor wie?
1.		
2.		
3.		